

Ojcowski Park Narodowy

Ojcowski Park Narodowy – najmniejszy polski park narodowy, został utworzony w 1956 r. Leży na Wyżynie Olkuskiej. Obejmuje cztery gminy: Skałę, Jerzmanowice, Przeginę, Wielką Wieś, Sułoszową, zajmując 21,46 km².

W II poł. XIX w. teren dzisiejszego Ojcowskiego Parku Narodowego był niszczone przez wycinki drzew, rozkopywanie i dewastację jaskiń.

Sytuacja zmieniła się w związku z ochroną tego terenu przez świątłych ziemian i przedsiębiorców. Ojców i przyległy teren został zakupiony przez **Ludwika Józefa Krasieńskiego**, a potem przejęty przez **Adama Czartoryskiego**. Z kolei spółka założona przez **Adolfa Dygasińskiego** zakupiła zamek w Pieskowej Skale. Założono także **muzeum regionalne w Ojcowie**.

Pod kierunkiem **prof. Władysława Szafera - badacza Ojcowskiego Parku Narodowego**, powstała pierwsza monografia dotycząca Doliny Prądnika i Doliny Sąspowskiej.

Prof. W. Szafer i inż. S. Richter przed II wojną światową opracowali projekt powstania rezerwatu przyrody w Dolinie Prądnika.

Teren Ojcowskiego Parku Narodowego zbudowany jest z **wapieni pochodzenia organicznego**, które powstały **w górnej jurze** (201 – 145 mln. lat temu) na dnie ówczesnego morza.

Najbardziej znane partie skalne, to: **Maczuga Herkulesa, Brama Krakowska, Igła Deotymy**.

Z kolei **w paleogenie** (66 – 23,03 mln lat temu), powstała wierzchowina, która **w pliocenie** (od 5,33 do 2,58 mln lat temu) ulegała erozji. Efektem tego procesu było powstanie dolin, wąwozów i wierzchowin.

Formy dolinne to: jary, dolinki krasowe, wąwozy, terasy i stożki.

Do największych dolin należą: **Dolina Prądnika i Dolina Sąspowska**. Do nich uchodzą doliny boczne.

Do dużych wąwozów należą: **wąwóz Korytania i Wąwóz za Krakowską Bramą**.

Na terenie Parku znajduje się ok. 500 **jaskiń**. Były one efektem krasowego działania wód. Do najbardziej znanych należą jaskinie: Jaskinia Łokietka, Ciemna (jest ona dostępna pod względem turystycznym), Zbójecka, Okopy Wielka Dolna, Sąspowska, Krakowska, Biała i Koziarnia. W jaskiniach występują **kalcytowe nacieki**: stalaktyty, stalagmity, wodospady kamienne, słupki, grzybki, rurki makaronowe, powierzchnie wełniste itp.

Jaskinie są siedliskiem **nietoperzy**.

W czasach prehistorycznych jaskinie zamieszkiwał pierwotny człowiek. Znaleźiska świadczące o bytności **ludzi prehistorycznych**, archeolodzy znaleźli w Jaskini Ciemnej (sprzed 120-115 tyś. lat p.n.e.), jaskiniach: Koziarnia, Ciemna i schronisku Wylotne (70-54 tyś. lat p.n.e.). Na tych terenach ówczasie żyły zwierzęta: mamuty, tury, renifery, niedźwiedzie jaskiniowe. Człowiek prehistoryczny polował na te zwierzęta za pomocą wytworzonych przez siebie oszczepów.

Z kolei narzędzia krzemienne, które znaleziono w Jaskini Nietoperzowej, Koziarni, Jaskini mamutowej i Skale Puchacza, zostały wykonane przez **ludzi kultury jerzmanowickiej** (ok. 36 tyś. lat p.n.e.).

Narzędzia **człowieka kultury magdaleńskiej** (13-12 tyś. lat p.n.e.) i ślady kanibalizmu, archeolodzy odnaleźli w Jaskini Maszyckiej.

Niedaleko Smardzowic 5,5 -2,2 tyś. lat p.n.e. przebywali **ludzie starszej epoki kamienia**, którzy reprezentowali **kultury: ceramiki wstęgowej rytej, lendzielskiej, pucharów lejkowatych, badeńskiej**.

W Ojcowskim Parku Narodowym rośnie ok. 950 **gatunków roślin** naczyniowych, ok. 230 gatunków mchów i wątrobowców, 1200 odmian grzybów, ok. 200 rodzajów porostów, 30 zespołów roślinnych, 84 gatunków chronionych (np. ostnica Jana, brzoza ojcowska, rokitnik zwyczajny).

Żyje tu 11 tyś. **gatunków zwierząt** (w tym 218 gatunków chronionych), reprezentowanych przez: ssaki, ptaki, płazy, gady, ryby (pstrąg potokowy i pstrąg tęczy), ślimaki, owady. Tych ostatnich jest najwięcej – ponad 5 tyś. gatunków.

Wody na terenie Parku, to: **ponad 50 wywierzysk**, dwa ciek wodne: **Prądnik** – dopływ Wisły i **Sąspówka** – dopływ Prądnika.

W Ojcowskim Parku Narodowym istnieją kilka szlaków turystycznych:

szlak czerwony (Prądnik Korzkiewski > Dolina Prądnika > Maczuga Herkulesa > zamek w Pieskowej Skale);

szlak niebieski (wylot doliny Sąspowskiej > Góra Chełmowa > rozwidlenie > lewa odnoga wchodząca w wąwóz Jamki > wyjście w pobliżu drogi biegnącej z Czajowic do Jerzmanowic; prawa odnoga > Dolina Sąspowska > wierzchowina w okolicy Podkalinowej, pomiędzy doliną Sąspówki i doliną Prądnika > jeden z pawobocznych wąwozów uchodzących do doliny Prądnika w okolicy Pieskowej Skały > dolina Prądnika > zamek w Pieskowej Skale);

szlak zielony: Dolina Sąspowska > parking na Złotej Górze > Ojców > koło skały Stupek > koło Jaskini Ciemnej > punkty widokowe na górze Koronnej i skale Wapiennik > Dolina Prądnika > wylot Wąwozu Smardzowickiego;

szlak czarny: Złota Góra > Ojców > Jonaszówka > Jaskinia Łokietka.

Źródła:

-Drzał Maria, Ojcowski Park Narodowy, [W:] Ziemia Olkuska, pod red. Kazimierza Szwejca, Kraków, Wydawnictwo Artystyczno-Graficzne, 1963, s. 49-63;

-Ojcowski Park narodowy, [online], [dostęp: 19 maja 2020], Dostępny w Internecie:
https://pl.wikipedia.org/wiki/Ojcowski_Park_Narodowy.

Oprac. Iwona Rams